

3. cjelina

Smjernice za provođenje projekta učenja zalaganjem u zajednici s pristupom globalnog građanstva

Sadržaj:

- 0. Europske zajedničke vrijednosti i Ciljevi održivog razvoja (SDGs)**
- 1. Smjernica 1:** *Identificirajte potrebe povezane sa zajedničkim vrijednostima*
- 2. Smjernica 2:** *Razmislite o globalno aktivnoj građanskoj usluzi koja će se baviti tom potrebom*
- 3. Smjernica 3:** *Učite kroz djelovanje! Utvrdite potrebno učenja zalaganjem u zajednici koja zadovoljava tu potrebu.*
- 4. Smjernica 4:** *Identificirajte koja od tih saznanja su uključena u nastavni plan i razvijte obrazovni projekt.*
- 5. Smjernica 5:** *Mreža, radite kao tim. Uključite dionika što je više moguće.*

Prilozi:

- *Predložak za oblikovanje prijedloga za učenje zalaganjem u zajednici temeljenog kroz pet osnovnih pitanja*
- *Predložak za oblikovanje prijedloga za učenje zalaganjem u zajednici*

Obrazovni ciljevi:

U ovom poglavlju predstaviti ćemo 'Europske zajedničke vrijednosti' i njihovu povezanost s Ciljevima održivog razvoja (SDGs). Također, pružiti ćemo pet osnovnih smjernica za stvaranje prijedloga za učenje zalaganjem u zajednici s pristupom globalnog građanstva. Na kraju, podijeliti ćemo dva predloška - jedan od njih može vam pomoći u oblikovanju ideje za projekt učenja zalaganjem u zajednici, a drugi sadrži sve elemente koji će vas voditi u oblikovanju potpunog prijedloga za učenje kroz pružanje usluga.

0. Europske zajedničke vrijednosti i Ciljevi održivog razvoja (SDGs)

Europske vrijednosti navedene su u članku 2 Ugovora o Europskoj uniji:

"Unija je utemeljena na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava osoba koje pripadaju manjinama. Ove vrijednosti zajedničke su državama članicama u društvu obilježenom pluralizmom, nediskriminacijom, tolerancijom, pravdom, solidarnošću i jednakosti između žena i muškaraca."

Ove vrijednosti usklađene su s vrijednostima koje promiče Obrazovanje za razvoj ili Globalno građansko obrazovanje:

"Obrazovanje za razvoj je obrazovanje koje otvara oči i umove pojedinaca stvarnostima globaliziranog svijeta i potiče ih da teže prema svijetu veće pravde, jednakosti i ljudskih prava za sve'.

Maastricht Declaration, 2002.

'Obrazovanje za razvoj je pedagoški pristup koji potiče višestruke perspektive i dekonstrukciju stereotipa. Temelji se na pristupu usmjerenom na učenika kako bi potakao kritičnu svijest o globalnim izazovima i predanost održivim načinima života. Kompetencije Globalnog obrazovanja temelje se na obrazovanju za razvoj, obrazovanju za ljudska prava, obrazovanju za održivost, obrazovanju za mir, prevenciji sukoba i međukulturnom obrazovanju, što sve čini globalnu dimenziju obrazovanja za građanstvo'.

Sjeverno-južni centar Vijeća Europe

'Globalno građansko obrazovanje ima za cilj osnažiti učenike svih dobnih skupina za preuzimanje aktivne uloge, kako lokalno tako i globalno, u izgradnji mirnijeg, tolerantnijeg, inkluzivnijeg i sigurnijeg društva'.

UNESCO

Kao rezultat, ove 'zajedničke vrijednosti' usklađene su s Ciljevima održivog razvoja (SDGs) 2030. godine, posebno s njezinim Ciljem 4.7, o kojem smo raspravljali u sadržaju 1. cjeline.

U nastavku vam donosimo pet smjernica za provedbu projekata učenja zalaganjem u zajednici (SL) s pristupom globalnog građanstva.

1. Identificirajte potrebe povezane sa zajedničkim vrijednostima ili, drugim riječima, s Ciljevima održivog razvoja (SDGs)

Ljudska prava, održivost, međukulturalnost, rodna ravnopravnost, socijalna pravda... popis zajedničkih vrijednosti i povezanih sadržaja je širok i savršeno se usklađuje sa 17 Ciljeva održivog razvoja UN-ove Agende 2030.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Povezivanje identificirane potrebe s Ciljevima održivog razvoja omogućuje učenicima smjestiti lokalnu potrebu unutar globalnog okvira te im pomaže shvatiti da ne rješavaju samo određene, lokalne probleme, već pridonose općem dobru. Na ovaj način počinjemo primjenjivati maksimu *Razmišljaj globalno, djeluj lokalno*.

Osim toga, povezivanje identificirane potrebe s jednom ili više zajedničkih vrijednosti ključno je za razmišljanje o toj potrebi. Razmatranje potrebe iz perspektive globalnog obrazovanja uključuje postavljanje sljedećih pitanja:

- Koji su uzroci problema koje smo identificirali? Jesu li uzroci globalni ili samo lokalni? Kakve su posljedice?
- Tko je odgovoran za ovu situaciju? Tko ima moć da preokrene ovu situaciju?
- Što možemo učiniti kao građani?

2. Razmislite o usluzi globalnog aktivnog građanstva koja se bavi tom potrebom

Nekim učenicima projekti učenja zalaganjem u zajednici mogu biti zanimljivi, ali kod nekih će interes ovisiti o privlačnosti i korisnosti usluge. Stoga ih uključite u odabir usluge, ojačajte njihovo sudjelovanje i potaknite njihovu inicijativu. Međutim, važno je naglasiti da se usluga ne bi trebala odabirati ili razvijati površno (sviđa mi se, ne sviđa mi se), samostalno (znamo što trebamo raditi), mesijanski (spašavat ćemo svijet), bezobzirno (možemo sve) ili kao čin dobrote (oni bi trebali biti zahvalni). Korist koju učenici mogu ostvariti je učenje o solidarnom djelovanju isključivo za zajednicu.

Kako poboljšati globalnu perspektivu vašeg projekta učenja zalaganjem u zajednici?

Ako je park u vašem susjedstvu prljav i napušten, a vi i vaši učenici želite ga očistiti, provesti kampanju osvješćivanja u susjedstvu i peticiju prema gradskom vijeću, ova usluga bila bi primjer aktivnog građanstva u djelovanju, ali bez dodatnih detalja ne možemo znati je li primjer GLOBALNOG aktivnog građanstva u djelovanju. Ako se sadržaj kampanje svijesti svodi samo na čišćenje i brigu o parku, globalna vizija bit će oskudna; ali ako kampanja svijesti govori o problemu iz planetarne perspektive ili okvira prljavštine u parku i problemu generiranja otpada i potrošnje, globalna vizija bit će mnogo prisutnija.

Još jedan način jačanja globalne perspektive usluge je primjena pristupa promicanja ljudskih prava umjesto pristupa socijalne skrbi. Da biste pomogli ranjivim osobama, morate im pružiti povjerenje, ne odnositi se prema njima samo ili uglavnom kao bespomoćnima, već se usredotočiti na njihov potencijal. To ne znači da ne treba obratiti pažnju na njihova minimalna prava pružanjem potrebne pomoći, ali ako samo primaju pomoć, na kraju se odnosimo nepravedno jer im se ne priznaje sposobnost napretka.

3. Učite kroz djelovanje! Utvrdite saznanja potrebna za pružanje usluge koja odgovara toj potrebi

Kao što smo spomenuli u 2. cjelini, sadržaj ovih saznanja može se grupirati u četiri kategorije: „**učiti kako bismo znali**“, „**učiti za djelovanje**“, „**učiti za postojanje**“ i „**učiti za zajedničko življenje**“. Unutar tih kategorija možemo identificirati 12 osnovnih sadržaja učenja:

Učiti kako bismo znali

- Specifični društveni i ekološki izazovi
- Društvene organizacije, nevladine organizacije, građanske inicijative i predani pojedinci
- Lokalno-globalne veze i kompleksniji svjetonazor

Učiti za djelovanje

- Provođenje i upravljanje projektima
- Specifične vještine i kompetencije vezane uz pruženu uslugu
- Osobne vještine i talenti u službi drugih

Učiti za postojanje

- Osobna autonomija
- Internalizacija vrijednosti
- Kritičko razmišljanje i sposobnost predanosti

Učiti za zajedničko življenje

- Timski rad
- Prosocijalni stavovi i vještine suživota
- Vještine komunikacije

S obzirom da 'usluga' uključuje poduzimanje akcija, i kroz metodologiju učenja zalaganjem u zajednici učenici uče kroz djelovanje, fokusirajmo se na kategoriju 'učiti za djelovanje' i sadržaje učenja koje učenici mogu razviti kroz aktivnosti:

- Vještine provođenja i upravljanja projektima. Razvoj i provedba projekata uključuje učenje kako organizacije, upravljanja resursima, planiranja i drugo. U početnim projektima, učenicima će trebati puno pomoći, ali postat će sve samostalniji.
- Vještine i kompetencije specifične za razvijenu uslugu. Svaki projekt će pružiti specifična saznanja. Ako usluga uključuje pričanje priča djeci, specifična učenja bit će povezana s intonacijom, neverbalnim jezikom, usmenim izrazom... No, ako usluga uključuje pomoć u obnovi kuhinje za beskućnike oštećene poplavom, učenje će se usredotočiti na pakiranje i čuvanje hrane, uporabu čistila, itd.
- Hobbiji, vještine i osobni talenti u službi drugih. Projekt učenja zalaganjem u zajednici također može poticati razvoj individualnih vještina i hobija u kontekstu volontiranja. Na primjer, slijedeći gornji primjer pričanja priča, učenik koji zna pjevati može uključiti pjesmu u pričanje priča (storytelling), ili učenik koji zna crtati može napraviti plakat za promicanje pričanja priča.

4. Identificirajte koja od ovih saznanja su uključena u nastavni plan (kurikulum) i pripremite obrazovni projekt

Postoji mnogo vrijednog i nužnog učenja koje možda nije uključeno u školski plan (kurikulum). Štoviše, ako uzmemo u obzir da se L2S projekt provodi u Hrvatskoj, Španjolskoj i Italiji, bit će sadržaja koji su uključeni u kurikulum jedne zemlje, a isključeni u drugoj. S druge strane, nemoguće je oblikovati aktivnost u kojoj učenici uče samo sadržaj koji postavlja nastavnik. Dogodit će se neočekivano ili nekontrolirano učenje.

Stoga u našim projektima učenja zalaganjem u zajednici ima izvanškolskoga učenja. Dakle, prvo moramo razmišljati o učenju koje kao nastavnik želim da moji učenici steknu, a zatim to učenje klasificirati kao kurikularno i izvanškolsko.

Zašto je važno uključiti i specificirati učenje prema kurikulumu?

- *Zato što se na taj način borimo protiv ideje: "Ono što učimo u školi beskorisno je u stvarnom životu". Na ovaj način doprinosimo tome da školsko učenje postane korisno.*
- *Zato što ako je školsko učenje korisno, učenici će vidjeti smisao predmeta i povećat ćemo njihov interes, motivaciju i predanost nastavnom i učilačkom procesu.*
- *Zato što olakšava pozitivan stav obitelji učenika prema projektima učenja zalaganjem u zajednici. Nažalost, mnogo je obitelji (i nastavnika) koji su oprezni prema solidarnim školskim aktivnostima jer "oduzima vrijeme učenicima naučiti ono što moraju naučiti", "ako nastavnik umjesto da podučava matematiku, jezik, povijest...vodi djecu čistiti park, možda bi imao vremena podučiti cijeli nastavni plan". Ali ako naš projekt uključuje kurikularno učenje, možemo to koristiti kako bismo pridobili obitelji pa će tako biti u boljem položaju prihvatiti i razumijeti važnost i vrijednost nekurikularnog učenja koji su tada nerazdvojni od kurikularnog učenja.*

U svakom slučaju, bez obzira odlučimo li uključiti kurikularno učenje ili ne, ključno je izraditi temeljiti projekt koji uključuje barem sljedeće dijelove: obrazloženje, ciljeve, sadržaje, procjenu, aktivnosti, vremenski okvir, metodologiju.

Što se tiče procjene, cijelo iskustvo mora biti dokumentirano jer je važno reflektirati proces i rezultate, kao i sposobnost samoprocjene postignutog. Mogućnost razmišljanja i učenja iz iskustva element je kvalitete. Pristup učenju zalaganjem u zajednici omogućava nam smanjenje dvostruke udaljenosti: s jedne strane, između akademskog učenja i stvarnog života, a s druge strane, između vrijednosti koje se predaju i vrijednosti koje se doživljavaju.

5. Mreža, radite kao tim. Uključite što više sudionika: društvene entitete povezane s ciljanom potrebom, obitelji učenika, javne entitete...

Ne živimo izolirano, a uzroci i posljedice problema često su višestruki pa nam je potrebna suradnja s drugim sudionicima: ako je potreba društvenog okruženja koju smo identificirali prljav i napušten park u susjedstvu, morat ćemo barem pokucati na vrata gradskog vijeća (kako bismo prikupili informacije i zamolili ih da preuzmu odgovornost), organizacija zaštite okoliša (kako bismo prikupili informacije i procijenili imaju li nam što ponuditi) i susjeda (kako bismo prikupili njihove zahtjeve i pozvali ih na aktivnost podizanja svijesti). Umrežavanje, dakle, postaje neizbježno.

Promjena kulture rada u izolaciji na kulturu umrežavanja znači dijeljenje projekta ili zajedničko obavljanje nečega novoga, odnosno dijeljenje vlasništva i predanosti da svaka strana čini i doprinosi ono što je njegovo/vlastito.

Budući da je riječ o školskom prijedlogu, nastavnik i/ili škola vode i potiču i SL projekt pa su i odgovorni za uključivanje drugih sudionika. Razina sudjelovanja tih sudionika ovisit će o nekoliko čimbenika: povijest suradnje, kapacitet, volja, dostupnost, zadatci... ali moramo im jasno dati na znanje da se mogu uključiti koliko god žele, jer što je dublje sudjelovanje, to su vrijedniji i dublji rezultati i učenje.

Partneri koji čine konzorcij ovog projekta vjeruju da bi suradnja škole i obitelji trebala biti što učinkovitija za odgoj djece. Iz tog razloga poticat ćemo sudjelovanje obitelji u planovima nastave SL-a. Škola mora biti otvorena prema obiteljima, uzeti ih u obzir i uključiti ih u obrazovni proces škole.

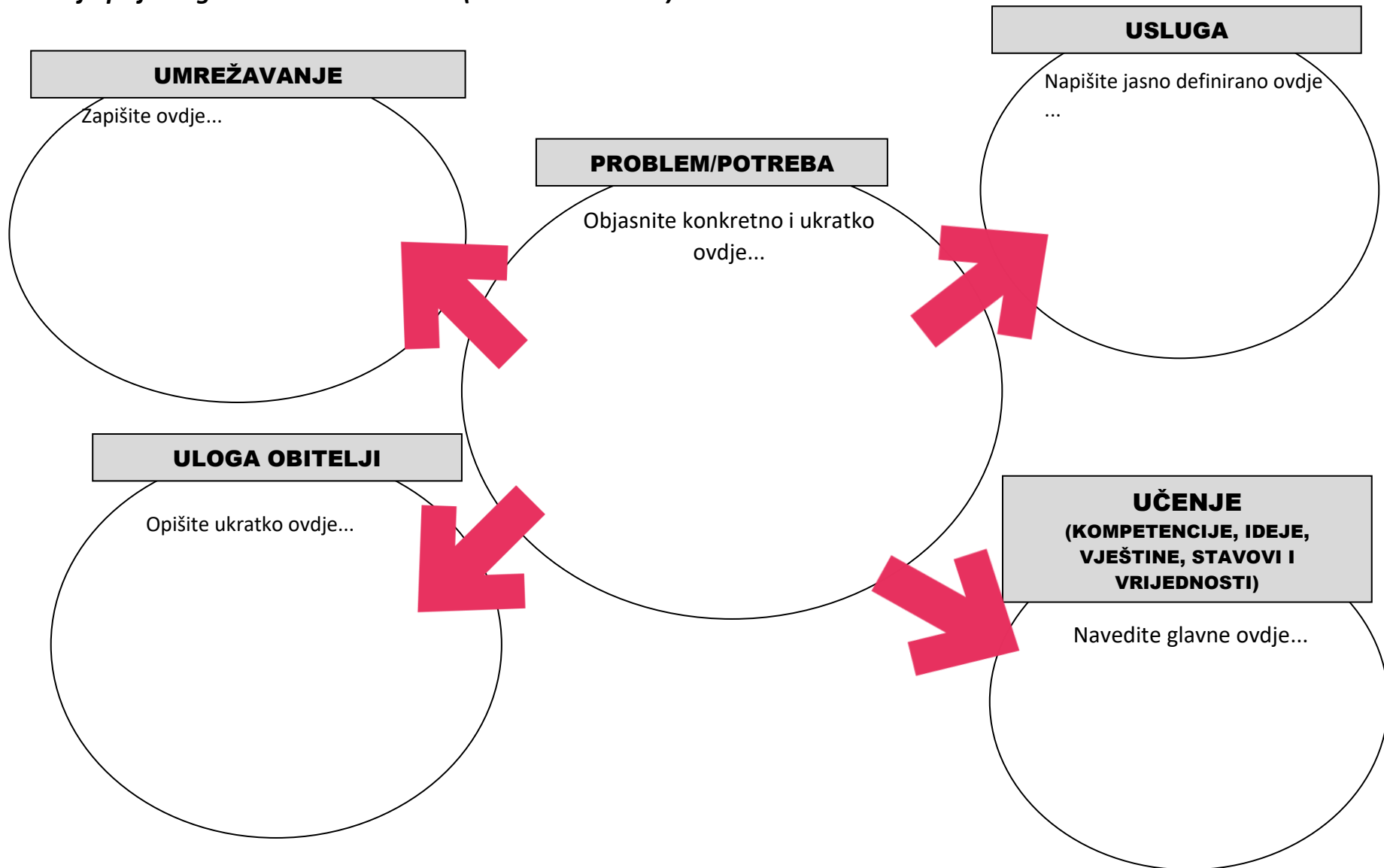
U nastavku ćete pronaći dva predloška koji će vam pomoći u dizajniranju vašeg projekta učenja kroz pružanje usluga. Ne zaboravite da ćete u virtualnom dijelu lekcije pronaći priručnik primjera dobre prakse koji će vas sigurno inspirirati.

Co-funded by
the European Union

Annex 1: Predložak za oblikovanje osnova SL projekta
Na temelju prijedloga Paco Barea Durána (nastavnik u školi)

Co-funded by
the European Union

Prilog 2: Predložak za oblikovanje SL projekta

Sljedeći predložak temelji se na predlošku koji je izradila španjolska mreža učenja zalaganjem u zajednici, a koji je pak adaptacija Priručnika CLAYSS za solidarne učitelje/nastavnike i učenike Ane Aguilar de Armas.

Ovo je samo jedan mogući predložak koji nam omogućuje pregled ključnih aspekata dizajniranja projekta učenja zalaganjem u zajednici. Nije važno točno slijediti rutu jer ovisi o različitim čimbenicima kao što je organizacijska kultura svakog školskog centra ili društvenog subjekta koji promiče projekt.

Projektne tehničke specifikacije	
Naziv projekta	
Nadležna škola ili subjekt	
Učenici koji sudjeluju (broj i školska godina)	
Predmeti ili područja projekta	
Ostali uključeni subjekti	
Ciljane skupine	

Projektni prijedlog		
	Ciljana pitanja	Ispunite odjeljke svojim projektom
Sinopsis projekta	Možete li u nekoliko redaka opisati o čemu se radi u projektu da se shvati na prvi pogled?	
Društvene potrebe koje treba riješiti	Koji je problem ili društvena potreba na kojoj će vaši učenici raditi?	
Usluga/Aktivnost	Koja je uslužna akcija/aktivnost koju će vaši učenici provoditi?	
Veza s Ciljevima održivog razvoja	S kojim ciljevima razvoja je povezan ovaj projekt?	
Obrazovne potrebe vaših učenika	Koje karakteristike imaju vaši učenici i što trebaju poboljšati?	

Obrazovni ciljevi i/ili kompetencije na kojima će se raditi	Koja su ključna učenja koja se mogu ojačati ovim projektom?	
Evaluacija	Kako će se projekt evaluirati? Navedite kako ćemo vrednovati tražene kompetencije i pruženu uslugu. Zakažite aktivnosti i vrijeme potrebno za prikupljanje dokaza tijekom cijelog procesa.	
Aktivnosti	Istaknite one koje će biti najrelevantnije u projektu.	
Kalendar aktivnosti	Koje su aktivnosti koje učenici i učenice razvijaju zalaganjem u zajednici?	
Vodeća uloga učenika	Istaknite one unutar i one izvan učionice.	
Uloga obitelji učenika	Kako ćemo uključiti obitelji? Kao ciljnu skupinu diseminacije projekta? Kao aktivni dio projekta?	
Umrežavanje	Kakvo će biti sudjelovanje suradnih subjekata?	
Proslava	Kako ćemo proslaviti projekt?	
Diseminacija	Kako ćemo diseminirati projekt?	
Sredstva	Što je potrebno za provedbu predloženih aktivnosti?	

Izjava o odricanju od odgovornosti: Financira Europska unija. Međutim, stavovi i mišljenja izraženi su samo od strane autora i ne odražavaju nužno stavove Europske unije ili Izvršne agencije za obrazovanje i kulturu Europske unije (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.